

Zagadnienia powtórzeniowe z działu: „W stronę niepodległości”

Po zakończeniu działu każdy uczeń:

POCZĄTKI POLSKIEJ NOWOCZESNOŚCI

- Potrafi przedstawić przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w latach 1850-1914;
- Potrafi wyjaśnić przyczyny zacofania cywilizacyjnego ziem polskich oraz wskazać czynniki utrudniające Polakom przystosowanie do nowoczesności;
- Potrafi porównać poziomu rozwoju cywilizacyjnego ziem poszczególnych zaborów i wyjaśnić przyczyny różnic;
- Potrafi wskazać na mapie główne ośrodki życia gospodarczego na ziemiach polskich przed I wojną światową;
- Potrafi omówić przemiany społeczno-gospodarcze w mieście i na wsi;
- Potrafi scharakteryzować położenie Polaków w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;
- Zna metody rusyfikacji i germanizacji;
- Zna sposoby obrony Polaków przed germanizacją i rusyfikacją;
- Zna daty: 1866-1876 /likwidacja odrębności Królestwa Polskiego/;
- Rozumie pojęcie: germanizacja;
- Rozumie pojęcie: kulturkampf;
- Zna daty: 1871-1878 /kulturkampf w Niemczech/;
- Rozumie pojęcie: Komisja Kolonizacyjna;
- Rozumie pojęcie: Hakata;
- Rozumie pojęcie: „rugi pruskie”;
- Rozumie pojęcie: strajk szkolny we Wrześni;
- Zna datę: 1901 r. /strajk szkolny we Wrześni/;
- Rozumie pojęcie; autonomia galicyjska;
- Zna daty: 1860-1873 /ukształtowanie się autonomii Galicji/;
- Potrafi wyjaśnić, czym była autonomia galicyjska;
- Potrafi omówić wpływ autonomii Galicji na rozwój polskiego życia umysłowego, artystycznego i politycznego;
- Potrafi omówić, jakie zmiany zaszły wśród Żydów, Ukraińców i Litwinów na przełomie XIX i XX w. i jaki był ich stosunek do Polaków;
- Rozumie pojęcie: asymilacja Żydów;
- Rozumie pojęcie: syjonizm;
- Zna postać: Teodora Herzla;
- Potrafi ocenić postawy Polaków wobec napływu obcego kapitału do Królestwa Polskiego;
- Potrafi wskazać związek między kształtowaniem się różnych cech charakteru i mentalności Polaków a warunkami panującymi w poszczególnych zaborach;
- Potrafi dostrzec obecność tematu przemian cywilizacyjnych ziem polskich w II poł. XIX i na początku XX w. w literaturze, sztuce i filmie;
- Potrafi dostrzec gospodarcze, społeczne i polityczne położenie regionu w latach 1850-1914;

OD UGODY DO BUNTU

- Potrafi wyjaśnić, na czym polegał przełom ideowy końca XIX w.;
- Zna założenia programowe polskich partii i ruchów politycznych;
- Potrafi wskazać najważniejsze różnice programowe między partiami i ruchami politycznymi;
- Potrafi omówić stanowisko poszczególnych ugrupowań politycznych wobec sprawy niepodległości Polski;
- Rozumie pojęcie: stańczycy;

- Rozumie pojecie: trójlojalzm;
- Rozumie pojecie: pozytywiści warszawscy;
- Zna datę: 1871 r. /publikacja artykułu Aleksandra Świętochowskiego *My i wy – manifest polskich pozytywistów/;*
- Zna datę: 1882 r. /powstanie I [Wielkiego]Proletariatu – pierwszej polskiej partii socjalistycznej;
- Rozumie pojecie: I i II Proletariat;
- Zna postać: Ludwika Waryńskiego;
- Zna datę: 1893 r. /początek działalności PPS, SDKPiL, i LN/;
- Rozumie pojecie: Polska Partia Socjalistyczna;
- Zna postać: Józefa Piłsudskiego;
- Rozumie pojecie: Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska cieszyńskiego /PPS-D/;
- Zna postać: Ignacego Daszyńskiego;
- Rozumie pojecie: Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy /SDKPiL/;
- Rozumie pojecie: Bund;
- Rozumie pojecie: narodowa demokracja /endecja/;
- 1887 r. /założenie Ligi Polskiej i Zetu [Związku Młodzieży Polskiej];
- Rozumie pojecie: Liga Narodowa;
- Zna postać: Romana Dmowskiego;
- Zna postać: Zygmunta Balickiego i Jana Ludwika Popławskiego;
- Potrafi omówić ewolucję programową i metody działania narodowców;
- 1895 r. /powstanie Stronnictwa Ludowego [późniejszego PSL]/;
- Rozumie pojecie: Polskie Stronnictwo Ludowe;
- Zna postać: Wincentego Witosa;
- Potrafi wyjaśnić, jak przebiegały podziały w ruchu ludowym;
- Zna datę: 1905-1907 /rewolucja w Królestwie Polskim, bratobójcze walki socjalistów z endekami;
- Potrafi przedstawić przebieg rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich i stosunek partii socjalistycznych i endecji do tego wydarzenia;
- Zna datę; 1905 r. /powstanie Organizacji bojowej PPS/;
- Potrafi wyjaśnić, co spowodowało rozłam w PPS;
- Potrafi ocenić historyczną i współczesną rolę inteligencji w kształtowaniu świadomości politycznej i społecznej Polaków;
- Potrafi omówić system wartości oraz postawy charakterystyczne dla pokolenia niepokornych;
- Potrafi dostrzec związek między lokalnie działającymi organizacjami i przyporządkować je do istniejących partii i ruchów politycznych;

DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI

- Potrafi wyjaśnić przyczyny odmiennych stanowisk działaczy podczas I wojny światowej;
- Zna założenia programowe niepodległościowych orientacji politycznych przyjętych przez Polaków w okresie I wojny światowej;
- Rozumie pojecie: Związek Walki Czynnej /ZWC/;
- Rozumie pojecie: Legiony Polskie;
- Zna datę: 1914 r. /wkroczenie oddziałów strzeleckich do Królestwa Polskiego – nieudana próba wywołania powstania narodowego, powstanie Legionów polskich i POW/;
- Rozumie pojecie: Polska Organizacja Wojskowa /POW/;
- Zna okoliczności umiędzynarodowienia sprawy polskiej;

- Potrafi prześledzić losy kwestii polskie na arenie międzynarodowej w czasie I wojny światowej;
- Rozumie pojęcie: akt 5 listopada [akt dwóch cesarzy];
- Zna datę: 5 XI 1916 r. /akt dwóch cesarzy – zapowiedź utworzenia Królestwa Polskiego przez państwa centralne/;
- Rozumie pojęcie: „kryzys przysięgowy”;
- Zna datę; 1917 r. /proklamacja rosyjskiego Rządu tymczasowego o prawie Polaków do samostanowienia, zgoda władz francuskich na sformowanie Armii polskiej we Francji, „kryzys przysięgowy” - aresztowanie Piłsudskiego i likwidacja większości Legionów, początek tworzenia korpusów polskich w Rosji i powstanie Komitetu Narodowego Polskiego na emigracji, powołanie Rady Regencyjnej w Warszawie/;
- Zna postać: Józefa Hallera;
- Rozumie pojęcie: Rada Regencyjna;
- Rozumie pojęcie: Mitteleuropa;
- Zna /wymienia/ polskie oddziały w Rosji w czasie I wojny światowej;
- Potrafi omówić stosunek władz rosyjskich do sprawy polskiej po rewolucjach lutowej i październikowej w 1917 r.;
- Zna postać: Ignacego Jana Paderewskiego;
- Rozumie pojęcie: Armia Polska [„błękitna armia”];
- Rozumie pojęcie: Komitet Narodowy Polski;
- Zna stosunek USA do sprawy polskiej zawarty w tzw. 14 punktach Wilsona [pkt 13];
- Zna datę: IX 1918 r. /zawarcie umowy między Komitetem Narodowym Polskim a rządem francuskim – Polska oficjalnym sojusznikiem ententy/;
- Rozumie pojęcie: Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej;
- Zna datę: 11 XI 1918 r. /objęcie przez Józefa Piłsudskiego rządów w Warszawie – data uważana za początek niepodległości II Rzeczypospolitej/;
- Potrafi porównać skuteczność różnych form polskiej działalności niepodległościowej;
- Potrafi omówić role regionu na tle omawianych wydarzeń;

KSZTAŁTPOLSKI ODRODZONEJ

- Potrafi wyjaśnić, na czym polegały największe trudności zewnętrzne i wewnętrzne odrodzonego państwa polskiego;
- Zna datę: I 1919 r./powołanie rządu Ignacego Paderewskiego/;
- Rozumie pojęcie: Sejm Ustawodawczy;
- Zna datę: II 1919 r. /pierwsze posiedzenie sejmu Ustawodawczego/;
- Zna założenia ustrojowe odrodzonego państwa;
- Zna datę: II 1919 r. /uchwalenie Małej konstytucji/;
- Rozumie pojęcie: Mała konstytucja;
- Potrafi przedstawić proces rozbudowy sił zbrojnych II Rzeczypospolitej;
- Potrafi porównać koncepcje inkorporacyjną z federacyjną;
- Zna postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Polski;
- Rozumie pojęcie: Wolne Miasto Gdańsk;
- Rozumie pojęcie: linia Curzona;
- Potrafi omówić stanowisko i decyzje mocarstw zachodnich w sprawie granic Polski w latach 1919-1923;
- Potrafi opisać walki granice w latach 1919-1921;
- Rozumie pojęcie: powstanie wielkopolskie;
- Zna datę: XII 1918 r. /wybuch powstania wielkopolskiego/;
- Rozumie pojęcie: I powstanie śląskie;
- Zna datę 1919 r. /VI-podpisanie traktatu wersalskiego, VIII – I powstanie śląskie/;

- Zna postać: Wojciecha Korfantego;
- Rozumie pojęcie: II powstanie śląskie;
- Zna datę: 1920 r. /II powstanie śląskie/;
- Rozumie pojęcie: III powstanie śląskie;
- Zna datę: 1921 r. /III powstanie śląskie/;
- Zna datę: XI 1918 r. /wybuch walk polsko-ukraińskich o Lwów/;
- Potrafi wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-ukraińskiego i opisać okoliczności wcielenia Galicji Wschodniej do II Rzeczypospolitej;
- Rozumie pojęcie: Orleńskie;
- Zna datę: 1919 r. /VI-VII – opanowanie Galicji Wschodniej przez wojska polskie/;
- Potrafi wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-litewskiego i opisać okoliczności wcielenia Wileńszczyzny do II Rzeczypospolitej;
- Zna datę: 1919 r. /IV – zajęcie Wilna przez wojska polskie/;
- Zna datę: 1920 r. /X - „bunt” Żeligowskiego – zajęcie Wileńszczyzny/;
- Rozumie pojęcie: „bunt” Żeligowskiego;
- Potrafi omówić genezę i przebieg wojny polsko-bolszewickiej;
- Rozumie pojęcie: Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski;
- Rozumie pojęcie: Bitwa Warszawska;
- Potrafi ocenić znaczenie Bitwy Warszawskiej;
- Zna datę: 13-17 VIII 1920 r. /Bitwa Warszawska/;
- Rozumie pojęcie: pokój ryski;
- Zna datę: III 1921 r. / /podpisanie pokoju ryskiego/;
- Potrafi scharakteryzować stosunek mniejszości narodowych i Polaków mieszkających na Kresach Wschodnich, Śląsku i w Wielkopolsce do odradzającego się państwa polskiego;
- Potrafi opisać przebieg i rezultat plebiscytu w regionie.

PIŁSUDSKI CZY DMOWSKI?

- Zna daty: 1864-1939 /lata życia Dmowskiego/
- Zna daty: 1867-1935 /lata życia Piłsudskiego/;
- Zna życiorys Romana Dmowskiego;
- Zna życiorys Józefa Piłsudskiego;
- Potrafi wskazać różnice w pojmowaniu patriotyzmu przez Dmowskiego i Piłsudskiego;
- Potrafi przedstawić przyczyny i konsekwencje odmiennego przyjęcia odmiennych orientacji politycznych przez obu polityków;
- Porównać wizje Polski Piłsudskiego z wizją Polski Dmowskiego;
- Omówić współczesne echa sporu między Piłsudskim a Dmowskim;

Zagadnienia niepodkreślone stanowią wymagania podstawowe /najwyżej ocena dostateczna/, zagadnienie niepodkreślone i podkreślone /łącznie/ stanowią wymagania ponadpodstawowe /ocena dobra i wyżej/